

JÁNOSI ZOLTÁN

Kölcsey Ferenc szíve

A Hymnus és a magyar kultúra ünnepe

Az igaz szíveket nem győzi le a halál. Elenyészik a hús, megőrletik a csont, a koronária-ágacskák is elhamvadnak a koszorútlan tűzben, marad tovább mégis a szívverés. Szól félelemmel kimeszelt időn, amikor szavak helyett csak kakukkpihék keringenek a szélben. Szól Haynau kötelével a torkon, kibukkan az anyaföld ajkán, dobban a kihagyó eszmélet helyén: MINDENEK FÖLÖTT SZERESD A HAZÁT!

Pedig az érzékeny, szatmári fiú tizenegy évesen már tökéletesen árva a himlőhelyes magyar ég alatt. Hívják a helvét hegyek, int felé Itália narancsvirágkeze, s ő nem lép ki a Duna-medencéből. Ekkor kezdődik igazi árvasága.

Mert virraszt Európa csillagképeinél, hogy fölragyogjon a haza mécseskéje. Lesz hát rebellis szájú,

veszedelmes ember, ki Dózsa vérszagát még mentén érzi, hát szellemi jobbágyságot sem tűr, mert hiszi: a haza mindenkié! Ki magyarságát a Zrínyiekéhez, a Rákócziéhoz méri – nem pedig a császárhoz –, s eszközei is riasztóak a kétfejű romlottságban: gondolati tisztaság s az igazság kimondása.

Hátat fordít ezért Pozsonynak, hol gúzsba kötnék a lelkét a múltban járó Árpád-ivadékok. S otthon várja fogadóbizottság: elébe ugrálnak a Partium gödreiből a megsejtett jövő rettentő varangyai. Levert harangok, füst-szavak, károgó katasztrófák árnya.

A józanság koromfekete gyümölcsei megérnek és szétgurulnak az éjben. Ám ébrednek ott virrasztó dühök: vérrög-jóslatokban piros a bujtogatás! Érzi Petőfi s negyvennyolc indulata, mormolják sírjukba rokkánó Ady-kurucok – a szétszóródás előtt. Nézi József Attila, Illyés szeme, s az utolsó keselyű Nagy László megrepedt szívéen.

És a konok, a maradék magyarság.

Mert ami szól a csekei földből: a nemzeti lelkiismeret. Reményt, példát üzen a kozmosz porából, hogy himnusszá érhet az Idő.

KÖLCSEY FERENC

Rebellis vers

*Zrínyi vére mosta Bécset,
S senki bosszút nem állt;
Rákóczi küzdött hazánkért,
S töröknél lelt halált.
Páris ígért szabadságot,
Ti nem fogadtátok,
Járom rátok, gyáva népek,
S maradéktól átok.*

(1838)

RATKÓ JÓZSEF

Szatmárcseke

*Kopjafák gótikája.
Építkezünk.*